

Miten ihmiset tulevat toimeen?

Anna Järvinen
SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry
6.11.2024

Sosiaali- ja terveysjärjestöjen,
sosiaalialan työntekijöiden ja
diakoniatyöntekijöiden kokemukset
ihmisten ajankohtaisista
toimeentulovaikeuksista

SOSTE

Talentia

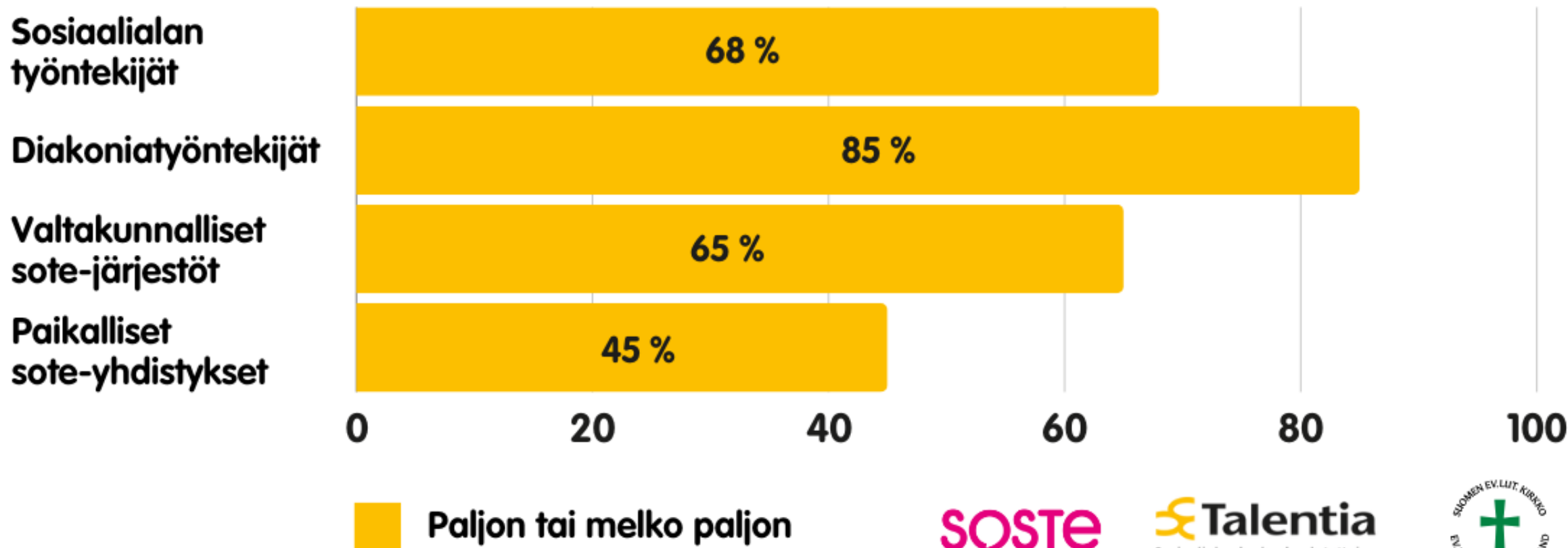
Sosiaalialan korkeakoulutettujen
ammattijärjestö Talentia ry

Kyselyn toteutus

- Kysely syys-lokakuussa 2024
- Lähes tuhat (992) sosiaalialan työntekijää, diakoniatyöntekijää sekä sosiaali- ja terveysjärjestövastaajaa arvioi työssään tai toiminnassaan kuluva vuoden aikana kohtaamiensa ihmisten taloudellista tilannetta.
- Kolmen eri tahon ajankohtaisista vastauksista syntyi monipuolinen ja varsin yhdenmukainen käsitys erilaisten leikkausten ja kasvaneiden kulujen vaikutuksesta ihmisten elämään.

Järjestöjen, diakoniatyön ja sosiaalipalvelujen kohtaamisissa näkyy ihmisten toimeentulon heikentyminen

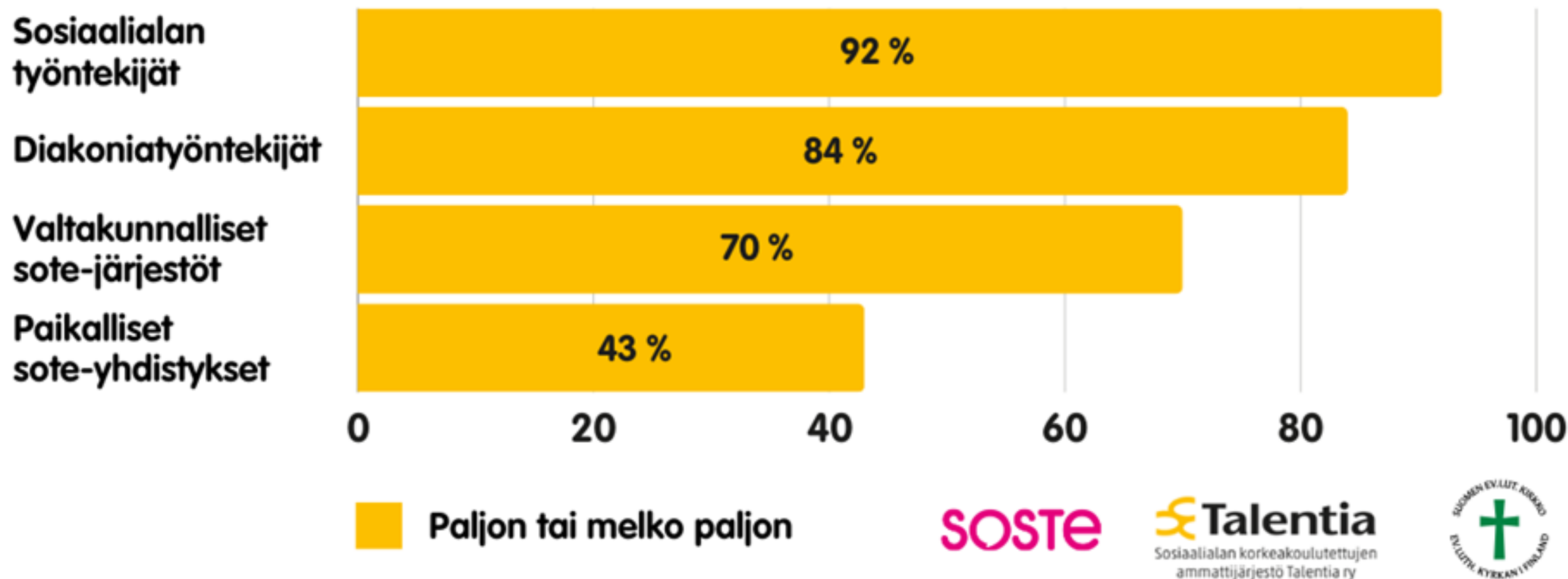
Paljon tai melko paljon

SOSTE

Talentia
Sosiaalialan korkeakoulutettujen
ammattijärjestö Talentia ry

Ihmisten taloustilanteen heikkeneminen on lisännyt tarvetta eri tahojen avulle

*“Tarve olisi paljon suurempi, hyvin vähän voimme auttaa. Liian moni on kohdannut epäinhimillistä kohtelua, diakonin vastaanotolla otetaan vastaan itkut ja tuskat.”
(diakoniatyöntekijä)*

“Diakoniatyö ei pysty paikkaamaan sosiaaliturvan aukkoja, taloudellisesti eikä henkilöstöresurssit riitä siihen.” (diakoniatyöntekijä)

“Voimme antaa neuvoja ja tarjota tietoa sekä palveluohjausta, mutta emme voi tehdä sosiaaliturvaa paremmaksi.” (valtakunnallinen järjestö)

*“Täällä ruohonjuuritasolla kyllä tuntuu aivan järkyttävältä nämä kyseiset päätökset. Me emme elä utopistisessa ihmemaassa, jossa kaikki ihmiset ovat työkuntoisia tai että niitä työpaikkoja noin vain olisi kaikille tarjolla.”
(paikallisyhdistys)*

Mitkä seikat vaikuttavat eniten toiminnassa kohdattujen ihmisten toimeentulo-ongelmiin? (vaikuttaa paljon %)

Elinkustannusten nousu	Sosiaaliturvan leikkaukset ja maksujen korotukset
Asumiskulut ovat nousseet	Asumistuki on pienentynyt tai loppunut
70 % Valtakunnalliset sote-järjestöt	59 % Sosiaalialan työntekijät
68 % Diakoniatyöntekijät	58 % Diakoniatyöntekijät
65 % Sosiaalialan työntekijät	39 % Sote-järjestöt*
Ruoka on kallista	Toimeentulotuesta maksettava tuki asumiseen on pienentynyt
79 % Diakoniatyöntekijät	55 % Sosiaalialan työntekijät
53 % Sosiaalialan työntekijät	53 % Diakoniatyöntekijät
41 % Sote-järjestöt*	31 % Sote-järjestöt*
Energia on kallista	Työttömyysturvan lapsikorotukset on poistettu
67 % Diakoniatyöntekijät	40 % Sosiaalialan työntekijät
40 % Sote-järjestöt*	39 % Diakoniatyöntekijät
39 % Sosiaalialan työntekijät	26 % Sote-järjestöt*
Työttömyys	Työttömyysturva on heikentynyt
60 % Diakoniatyöntekijät	38 % Sosiaalialan työntekijät
44 % Sosiaalialan työntekijät	35 % Diakoniatyöntekijät
27 % Sote-järjestöt*	26 % Sote-järjestöt*

* Valtakunnalliset ja paikalliset sosiaali- ja terveysyhdistykset yhteensä.

Myös hyvinvointialueilla kiristetty ehkäisevän ja täydentävän toimeentulotuen myöntämisen ohjeita

”Vuokravelkojen kertyminen. Nyt loppuvuodesta vuokravelkatilanteet johtaneet häätöihin ja asunnottomuuteen, kun vuokravelkoihin ei myönnetä tukia missään tilanteessa säästöjen vuoksi. Asumispalvelut ruuhkautuneet, kun ostopalveluihin ei säästöjen vuoksi asuteta. Ihmisiä päätyy asunnottomina kadulle.” (sosiaalialan työntekijä)

”Ihmiset ovat erittäin ahdistuneita tilanteesta ja siitä, että he eivät voi ennakoida hätäänsä. Toiset köyhät köyhtyvät entuudestaan, eivätkö tahdo löytää ulospääsyä tilanteestaan. Häädöt ja sähkönkatkaisu-uhat ovat lisääntyneet huimasti. Paljon olen nähnyt työssäni viime aikoina toivottomuutta, patoutunutta vihaa valtiovaltaa vastaan ja sitä, että on pakko luovuttaa.” (diakoniatyöntekijä)

5 keskeisintä taloudellisen tilanteen heikentymisen vaikutusta ihmisten arkeen

Diakoniatyöntekijät	%
Ruoka-avun tarve	71
Vuokrarästit tai hädöt	69
Huoli, ahdistus ja stressi lisääntynyt	68
Ylivelkaantuminen ja maksuvaikeudet	67
Ei varaa lääkkeisiin	66

Sosiaalialan työntekijät	%
Huoli, ahdistus ja stressi lisääntynyt	72
Vuokrarästit tai hädöt	60
Ylivelkaantuminen ja maksuvaikeudet	59
Ruoka-avun tarve	44
Ei varaa lääkkeisiin	40

Valtakunnalliset sote-järjestöt	%
Huoli, ahdistus ja stressi lisääntynyt	75
Ruoasta tinkiminen	54
Ei varaa lääkkeisiin	44
Ei selviydy yllättävistä menoista (esim. puhelimen tai pesukoneen rikkoutuminen)	40
Luottamus tulevaisuuteen heikentynyt	37

Paikalliset sote-yhdistykset	%
Huoli, ahdistus ja stressi lisääntynyt	58
Ruoasta tinkiminen	51
Ei selviydy yllättävistä menoista (esim. puhelimen tai pesukoneen rikkoutuminen)	48
Ei varaa lääkkeisiin	37
Ei varaa vapaa-ajan tai loman viettoon kodin ulkopuolella	36

”Näköalattomuus kasvanut. Väkivalta tai sen uhka noussut. Yleinen pahoinvointi. Sosiaalihuollossa paikataan puuttuvia mielenterveys- ja muita palveluita, se ei näy uutisissa. Pelko kun 3.sektorin palveluita leikataan, niin minne voi ohjata asiakkaita. Yksinäisyyden kasvu, jota yksilökulttuuri tuottaa. Yhteiskuntarauha?” (sosiaalialan työntekijä)

”Ihminen on tilanteesta niin stressaantunut, että hänen työ- ja toimintakykynsä on alentunut tai mennyt. Hänellä on vaikeuksia pitää huolta itsestään ja läheisistään. Sosiaalinen piiri on kaventunut ja tulevaisuus pelottaa.” (valtakunnallinen järjestö)

*”---Kaikesta tingittävä - haetaan täydentävää toimeentulotukea saatesanoin
"ostanko lapsille ruokaa vai itselleni elintärkeät lääkkeet, ottakaa tähän kantaa, sillä toisesta tulee välttämättä lastensuojeluasia.” (sosiaalialan työntekijä)*

”Toimeentulon heikkenemisen ’suuri aalto’ on vasta edessäpäin, kun kaikki leikkaukset alkavat vaikuttaa.” (paikallisyhdistys)

”Pahoin pelkään, että selkeämmin tilanne tulee näkymään muutaman vuoden ajan. Siten kävi edellisten lamakausien jälkeen. Hetken ihmiset pärjäävät säästöillä ja pinnistelevät. Hankalimmat vaiheet ovat edessä.”(diakoniatyöntekijä)

”Heikommassa asemassa olevien ihmisten tilanteen kiristäminen on väärä paikka säästää. Kaikki tulevat tuntemaan sen nahoissaan yhteiskunnassa lisääntyvänä pahoinvointina ja turvattomuutena.”(sosiaalialan työntekijä)

”Hirvittää edes ajatella, mikä on tilanne parin vuoden päästä, kun yhdistykset eivät kykene vastaamaan ihmisten tarpeisiin. Kuinka kovasti kasvaa mielenterveysongelmat, kuinka paljon siitä kaatuu omaisten harteille ja miten omaiset jaksavat sekä kuinka paljon kasvaa itsemurhatilastot.” (paikallisyhdistys)

”Hallituksen leikkauksilla on monitahoiset ja pitkävaikutteiset negatiiviset vaikutukset, joista tullaan maksamaan vielä kovaa hintaa tulevina vuosina.” (diakoniatyöntekijä)

Kiitos!

Anna Järvinen

Erityisasiantuntija

050 586 5677, anna.jarvinen (a) soste.fi

Yliopistonkatu 5, 00100 Helsinki

SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry.

www.soste.fi

